

Globaali katsaus ympäristö- historiaan

Timo Myllyntaus (toim.): Thinking Through the Environment. Green Approaches to Global History. Julkaisija White Horse Press, 2011. 314 s.

Timo Myllyntauksen toimittama *Thinking Through the Environment: Green Approaches to Global History* on kiinnostava uutuus aktiiviselta pitkän linjan ympäristöhistorioitsijalta, joka on aiemmin kirjoittanut ja toimittanut lukuisia alan merkkiteoksia.¹ Ympäristöhistorian uutuudet ovat varsin odotettuja, siksi harvassa etenkin suomalaisten ulkomailla julkaisemat teokset ovat. Uutuuskirja on tässäkin mielessä kiinnostava.²

Teos on globaali katsaus ympäristöhistorian tämän hetken virtauksiin. Erityisesti kirjassa painotetaan alan eri metodeita ja niiden esittelyä kussakin tapausanalyysissä. Maantieteellinen kattavuus on erittäin hyvä, sillä kirjassa on Pohjois-Amerikkaan, Eurooppaan, Aasiaan, Afrikkaan ja Eurooppaan sijoittuvia artikkeleita.

Teos jakautuu viiteen temaattiseen osioon, joissa kussakin on kahdesta viiteen artikkelia; yhteensä kirjoittajia on 19. Myllyntauksen kirjoittaman johdannon lisäksi artikkeleita kirjassa on 14. Yleensä johdanto ei välttämättä tarjoile mitään varsinaisia helmiä lukijalle, mutta tällä kertaa tavanomaisemman kirjan esittelyn lisäksi keskitytään ympäristöhistorian metodeihin. Tämä oli mieluisa yllätys, sillä monet aloittelevat ympäristöhistorioitsijat ovat alan metodeihin perehtyessään lukeneet monia Myllyntauksen varhaisempia tekstejä asiasta.

Myllyntauksen töiden jälkeen ja myötä ympäristöhistorian ala on Suomessa pikku hiljaa alkanut saada myös väitöskirjoja. Toki ympäristöhistoriallinen tutkimusote oli läsnä jo monissa varhaisissa talous- ja sosiaalhistorian töissä. Ympäris-

1. Esimerkiksi (2001) *Encountering-Past in Nature. Essays in Environmental History*. Toim. Timo Myllyntaus ja Mikko Saikku.

2. Henkilökohtaisella tasolla kirjan tekee erityisen mielenkiintoiseksi se, että olin itsekin Myllyntauksen organisoimassa liki samoin nimetyssä erinomaisessa konferenssissa *Thinking through the Environment: A joint meeting of The 8th Turku Methodological Conference and The 6th Nordic Environmental History Conference, 15–17 September 2005, Turku, Finland*, johon kirja mitä ilmeisimmin vahvasti perustuu. Korostetakoon, että kyseessä ei ole mikään konferenssijulkaisu, vaan itsenäinen ja vahva teos.

töhistorian ensimmäisiä väitöskirjoja Suomessa olivat Ilmo Massan ”Pohjoisen luonnonvalloitus” (1994), Ismo Björnin ”Kaikki irti metsästä” (2000), Petri Juutin ”Kaupunki ja vesi” (2001), Mikko Saikun ”The Evolution of a Place” (2001), Simo Laakkosen ”Vesien-suojelun synty” (2001) sekä Henry Nygårdin ”Bara ett ringa obehag?” (2004). Mainittakoon vielä, että Myllyntaus oli mukana tavalla tai toisella myös monessa näistä väitöstöistä.

Myllyntauksen mukaan alan harjoittajilla on muista historian-tutkijoista poiketen hartioillaan odotuksia kertoa maailmalle myös luonnon ja ihmisen toiminnan välisistä epäonnistumisista ja näyttää, mikä meni väärin. Tällaista painolastia ei yleensä muille historioitsijoille sälytetä. Monet ympäristöhistorioitsijat eivät kuitenkaan halua keskittyä vain ympäristöongelmiin ja suurtuhoihin, sillä he näkevät ympäristöhistorian kentän paljon laajempana. Tätä laajempaa kenttää Myllyntauksen toimittama teos esittelee poikkileikkausmaisesti teemaosioidensa kautta.

Ensimmäisessä osiossa on kolme hyvin erilaista artikkelia, joissa lähestytään mennyttä ympäristöä. Kirjan ensimmäinen luku on Fiona Watsonin kirjoittama ”Interdisciplinary as Disciplinary Co-operation. A Plea for the Future of Environmental History”. Siinä korostuu hienosti ympäristöhistorian merkitys koko historian tieteenalalle. Ympäristöhistorian auktoriteetti Donald Worster on kirjoittanut kirjan toisen luvun, ”Living in Nature. Biography and Environmental History”. Paitsi että se on kiinnostava artikkeli ympäristöhistoriaan vaikuttaneiden ihmisten elämäkerroista, se on myös kertomus Worsterin ajattelun kehitymisestä. Artikkelin tarjoaa hienon tilaisuuden kurkistaa elävän legendan päähän. Frank Uekoetterin kirjoittaman artikkelin ”The Nazis and the Environment – a Relevant Topic?” otsi-

kossa esitettyyn kysymykseen on lukijan jo ennakolta helppo arvata oikea vastaus, mutta matka siihen, miten vastaukseen päädytään, on ehdottomasti tutustumisen arvoisen.

Kirjan toinen, maiseman kulttuuriseen havaitsemiseen keskittyvässä osiossa on peräti viisi lukua. Dilshad Rahat Ara siirtää lukijan Bangladeshiin artikkelissaan ”The Culture of Space. Temporal Precincts of a Vernacular Architecture in the Chittagong Hills”. Libby Robinin artikkelissa ”Perceptions of Place and Deep Time in the Australian Desert. Using Art in Environmental History” liikutaan Australian autiomaassa. Afrikan mantereelle loikkaamme Anu Eskonheimon artikkelissa ”Desertification – A Significant Problem? Diverse Environmental Literacy in the North Kordofan Area in Sudan”. Myös sitä seuraava artikkeli käsittelee samaa mannerta. Artikkelin ”Thinking Through Memoryscapes. Symbolic Environmental Potency on Mount Kilimanjaro, Tanzania” on kirjoittanut Timothy Clack. Osion viimeinen artikkeli, ”Oral History and Individual Environmental Experiences”, on Leena Rossin kirjoittama.

Kirjan kolmannessa osiossa syvennytään modernisaation alkuperäisasukkaille tuomiin paineisiin. Helena Ruotsala on kirjoittanut osion ensimmäisen artikkelin ”Ancestors’ Wisdomor Desktop Reindeer Management? The Role of Traditional Ecological Knowledge in Contemporary Reindeer Herding” ja Jukka Nyssönen toisen artikkelin ”Identity Politics and the Alliance Building between the Sami Delegation and Conservationists in the Kessi Forest Dispute”.

Kirjan neljäs osio keskittyy tulvatastrofeihin ja niistä selviämiseen. Osiossa on kaksi artikkelia: ”Reconstruction and Analysis of the Flood Catastrophe along the River Neckar (South-West Germa-

ny) in October 1824”. Artikkelin on peräti viiden tutkijan voimin koottu: kirjoittajat ovat Jochen Seidel, Paul Dostal, Katrin Bürger, Florain Imbery & Mariano Barriendos. Artikkelin ”Times of Flood – Times of Favour. Disaster Management and the Social Response to Catastrophic Floods – the Example of Saxony (1784–1845)” on kirjoittanut Guido Poliwoda.

Viidennessä ja viimeisessä osiossa käsitellään jokien ja niitä ympäröivien yhteiskuntien vuorovaikutusta kahdessa tapaustutkimuksessa. Erik Törnlundin artikkeli on nimeltään ”From Natural to Modified Rivers and Back? Timber Floating in Northern Sweden in 1850–1980 and the Use of Historical Knowledge in Today’s Ecological Stream Restoration” ja Viktor Pálin ”To Act or Not to Act: Water Problems in North-east Hungary after 1945”.

Hieman yllättäen kirja loppuu tähän. Lukijana ainakin minä jäin kaipaamaan yhteenvetoa tai lopu-analyysia kaikesta edellä kirjoitetusta. Tosin olen itsekin omakoh-taisesti kokenut, että brittikustantaja ei välttämättä kirjan lopussa tällaista odota tai edes ymmärrä. Toinen kritiikki kohdistuu kirjan kuvien, karttojen ja graafien tekniseen laatuun – se on kauniisti sanoen vaatimaton. Myös tämä kritiikki menee mitä todennäköisimmin kustantajan ja kirjapainon piikkiin. Tästä pikkuasioihin kohdistuvasta kriittisestä huolimatta kirja on erittäin suositeltava paitsi kaikille ympäristöhistorioitsijoille niin myös muille historioitsijoille. Kirja tarjoaa tuoreita näkökulmia historiaan ja ennen kaikkea usein ja kovaan ääneen eri yhteyksissä toivottua metodologista pohdiskelua ja -työkaluja kaikkien käytettäväksi.

Annetaan lopuksi vielä ääni Myllyntaukselle:

”Ympäristöhistorioitsijalle ilmastomuutos ei ole yksinomaan uhka, se on myös mahdollisuus.

Jos ennustettu ilmastonmuutos tapahtuu, näyttää globaali ympäristömme radikaalisti erilaiselta vuonna 2050. [...] Jopa nykyinen luonnon tila on silloin enää vain kaukainen muisto. Tämä skenaario huomioon ottaen näyttää varsin selvältä, että ympäristöhistorian merkitys tulee kasvamaan. [...] Ympäristöhistorioitsijoiden uutena roolina tulee olemaan päätöksentekijöiden ja suuren yleisön konsultointi menneisyyden ja tulevaisuuden muutoksen asiantuntijoina.”³

– PETRI JUUTI

3. Karkea käänös englannista suomeksi on kirjoittajan. Alkuperäinen Myllyntauksen teksti: "For environmental historians, climate change is not entirely a threat – it is also a chance. If predicted climate change takes place, the global environment could look drastically different in 2050. [...] Even the present state of nature will then become only a past memory. Considering this scenario, it seems quite obvious that the significance of environmental history will increase. [...] The new role of environmental historians will be to consult decision makers and the public at large, as experts in the past and future change."